ЁШ ЛЕНИНЧИ

Ўзбекистон комсомол-ёшлари рўзномаси

1991 йил 6 февраль Чоршанба № 21 (13.707).

Баҳоси: Обуначига — 6 тийин. Сотувга — 10 тийин.

АССАЛОМУ АЛАЙКУМ, АЗИЗ МУШТАРИЙ! السلام عليكم، عزيز موشتری!

Акс-садо

Мазкур мақоланинг «Известия» рўзномасида чоп этилиши жумҳуриятимиз аҳлининг кўпчилигини дарғазаб қилганлиги аён. Энди кўксини мустақиллик шамолига тутган, ҳурлик қуёшига нигоҳ ташлаган Ўзбекистонимизга марказдан отилган яна бир маломат тоши, бўҳтончилар тегирмонига сув қуйиш бўлди. Буни муштарийларимиздан таҳририятга келаётган мактублар ҳам кўрсатиб турибди. «Совет Ўзбекистони» рўзномасининг «Қайта қуриш ва ижтимоий адолат» бўлими мудири ва таҳрир ҳайъатининг аъзоси Шароф Убайдуллаевнинг «Марҳумлар сўроқ қилинмайди...» сарлавҳали мақоласи ҳам («Совет Ўзбекистони», 1991 йил 18 январь) «марказ» бўҳтонига тўқмоқли зарба урган.

Жумҳуриятимиз Президенти Ислом Абдуғаниевич Каримов билан «Известия» махсус мухбирининг суҳбати («Известия», 1991 йил 21 январь), айниқса, диққатта сазовор. Жумҳуриятимиз Президенти рўзнома мухбирининг Ш. Рашидовга тааллуқли саволларига жавоблари ўзининг мантиқ кучи, асослиги билан ажралиб туради.

Қуйида муштарийларимиздан келган хатлардан бирини эътиборингизга ҳавола этамиз.

Ақллилик балоси

ЁКИ ИЧИҚОРАЛИК

«ХЎЖАЙИН»НИ ҚУМСАШ. РАШИДОВНИ ОҚЛАШ КИМГА КЕРАК?» («ИЗВЕСТИЯ», 1991 ЙИЛ 7 ЯНВАРЬ) МАҚОЛАСИ ХУСУСИДА

Ҳурматли таҳририят!

Қўлимга қалам олишга сабаб «Известия» рўзномасининг 1991 йил 7 январь сонида «Хўжайин»ни қўмсаш. Рашидовни оқлаш кимга керак?» мақоласини ўқишим бўлди. Ҳурматли мақола муаллифлари академик Б Тошмуҳамедов, техника фанлари доктори А. Пўлатов ва менимча, «ижрочи» ролини яхши ўйнаб хўжайинини хурсанд қилган физика-математика фанлари номзоди Ш. Исматуллаевларнинг марҳум Ш. Рашидовдек улуғ инсонларнинг руҳига тош отишдек ярашмайдиган қилиқларидан афсусланиб, хафа бўлдим.

Ахир адолатсизлик ҳам шунчалик бўладими? 20-30 йиллик умрини жумҳуриятимиз халқи, унинг равнақи учун жон фидо қилган, кечани-кеча демай, кундузни-кундуз демай халқимни маданиятли қиламан, номини дунёга тарататаман деб ажалидан олдин оламдан кўз юмган фидойи кишига туҳматлар қилиш, унинг азиз номини оёқ ости этиш шундай олимларга ярашармикан? Йўқ асло, уят!

Дунёда ким, қайси бир инсон хато қилмайди деб кафолат берасиз. Ҳеч ким! Ишлайдиган ҳар бир инсон хатога йўл қўяди. Ш. Рашидовнинг хатоси бўлса бордир, лекин била туриб эҳтимол хато қилмагандир. Ўша пайтлардаги тузумимиз, шаронтимиз шундай қилишга мажбур қилгандир. Айрим шахслар ўша пайтда жабр кўргандир, яхши лавозим ололмаслигидан энди марҳумга тош отиш ақлли одамнинг иши эмас. Яна бир бор уят.

«Ўзбекистон адабиёти ва санъати» рўзномасининг 1990 йил 12 октябрь сонида ёзувчи Б. Даминовнинг «Рашидов ҳақида сўз» сарлавҳали мақоласини ўқиб, Рашидов ҳақида тўғри ёзилган деб дилим таскин топди. Қайта қуриш, демократия, ошкоралик деб қанча-қанча раҳбар кадрларимизга туҳмат тошлари ёғилди, тириклари ноҳақ хўрландилар. Айниқса, Ш. Рашидовдан кейин бўлган жумҳуриятимизнинг икки катта раҳбари даврида бу иш авж олди. Минг марталаб шукрки, ўртоқ И. А. Каримов жумҳуриятимиз раҳбарлигига сайландилар-у, бундай ярамасликларга чек қўйилди. Минглаб ноҳақ, азоб чекиб, хўрланганларга қайта ҳаёт берилди. Уларнинг аксарияти Ватан учун, халқнинг фаровон яшаши учун жон фидо қилган забардаст кадрлар эди. Бундайин кадрларни Бухоро вилоятидан неча ўнлаб кишини мисол қилиб келтириш мумкин. Ёзувчи Бобомурод Даминов ўз мақоласида ёзганидек: «Узоқ йиллар жумҳуриятимизни бошқарган Рашидовнинг кўргилиги ҳаммасидан ошиб тушди. Уни ётган гўридан олиб, жонсиз жасадини яна қайта кўмдик. Ҳайкал ва портретларини синдириб, йиртдик, асарларини ўтда ёқдик». Шу ҳам инсофданми? Ҳаммамиз ҳам ўша манзилга борадиган олдин-орқа карвонлар эмасмизми? Гарчанд биз шундай қилган эканмиз, келажак авлод бизни шундай қилмаслигига ким кафолат бера олади?

1988 йил октябрь ойида «Сельская молодежь» ойномасининг мухбири Александр Гаврилюкнинг «Фитна» мақоласи халқимизнинг фикрини чалғитди. Худди шунингдек, ёзувчи Комил Икромов 1987 йил 13 июндаги «Совет Ўзбекистони» рўзномасида «Вақт-соати етди...» деб марҳумдан қасд олмоқчи бўлиб, қаҳрамони Расул Ғуломов деган кимсани кўкларга кўтарган. Вали Усмонов деган собиқ фирқа ходими ҳам Ш. Рашидов даврида яхшироқ амал курсисига эга бўлмагани учун маддоҳларга жўр бўлди. Халқимиз бундайин туҳматчиларга ишонади дейсизми, йўқ, асло! Аксинча халқнинг Рашидовга ихлоси бир неча каррага ошди. Вақт кўрсатаяпти, давр кўрсатаяпти. Ким ҳақ, ким туҳматчи эканлигини.

Жумҳуриятимиз Президенти И. А. Каримов Ўзбекистон Компартияси XXII съездида марҳум Ш. Рашидов тўғрисида гапирганларида залдагиларнинг гулдурос қарсакларини миллионлаб теletомошабинларимиз кўришган ва эшитишган эди-ку. Нега энди яна бу олимларга Рашидовни ёмонлаш керак бўлиб қолди? Бу шахсий ғаразгўйликдан бошқа нарса эмас. Жумҳуриятимизда тартибсизликлар, митинглар бўлмаётгани бу кимсаларга ёқмаяпти шекилли?

Биз, оддий кишиларга одамларни тинч меҳнатдан чалғитадиган жимжимадор «мулоҳазалар»нинг кераги йўқ. Ўзбекистоннинг истиқболи учун «жон куйдираётган» кишилар ҳаммадан кўра буни яхшироқ билишлари лозим эди. Биз тўғри йўлдан бораяпмиз. Фақат душманларгина йўлимизга ғов бўлиши мумкин.

Валижон ҚАҲҲОРОВ,
Бухоро вилояти, Вобкент шаҳри.

«Тошкент» жамоа хўжалигида

Эътиборингизга ҳавола этилаётган суратларда Олтинкўл ноҳиясидаги «Тошкент» жамоа хўжалиги чорвадорлари ҳаётидан бир шингил тасвирланган холос. Кадр ортида эса уларнинг машаққатли меҳнати ётади. Тонг саҳардан то қош қорайгунча говмушлар атрофида парвона бўлиш, ҳар бирининг емиш-аҳволидан воқиф бўлиб туриш ферма аҳлининг азалий одати. Қолаверса, бу уларнинг дарди. Зиммаларидаги режаларни кўзда тутилганидан ортиқ бажарсалар юзлари ёруғ, ошиқлари олчи. Бошқалар олдида ер чизиш эса улар учун уят, бундан ёмони йўқ.

Чорвадорларнинг ишларини кўриб, албатта завқланасиз. Шунда касб-корларининг сири, ютуқлари омили нимада эканлигини билмоқчи бўлиб, оғиз жуфтлайсиз. Бироқ ҳамиша ҳам бу ниятингиз рўёбга чиқавермайди. Чорва аҳли бу ҳақда гапиришни ёқтирмайди. Ёқтирмайдигина эмас, кўп гапириш, мақтанишни хушламайдилар.

Энди жамоа хўжалиги меҳнат фаолиятидан ҳикоя қилувчи баъзи рақамларга мурожаат қилайлик. Уларни эса жамоанинг масъул ходимлари бизга ҳадя этишди; Чорвадорлар мавжуд 123 бош соғин сигирнинг ҳар бирядан мавсумда 3 минг килограммдан серқаймоқ сут топширишга ҳаракат қилмоқдалар. Жамоа чорвадорлари ўтган йилда 325 тонна серқаймоқ сут соғиб олиб, режани шараф билан уддалаган эдилар. Илғор соғувчилар январь ойига мўлжалланган 22 тонналик сут ишлаб чиқаришни ҳам аллақачон бажарганлар. Мунавварxон Фозилова, Мастурахон Назарова, Ибодатхон Олимова каби соғувчилар бошқаларга намуна бўлаётир. Одилжон Тошпўлатов, Тоҳиржон Азимов каби молбоқарлар эса сигирларни рацион асосида парвариш қилмоқдалар.

СУРАТЛАРДА: молбоқарлар Абдулҳамид Йўлдошев ва Абдувоҳид Қурбоновлар; илғор соғувчи Мунаввар Ортиқова (юқорида) ҳар куни 8-10 литрдан сут соғиб олаётир; соғувчилар Лолахон Аҳмедова, Гулнорахон Тожибоева, Ферузахон Раззоқовалар ҳисобчи Тожиддин Йўлдошев билан иш пайтида.

Сураткаш Т. ҒОФУРОВ.

«Аскар ўғлим келармиш»

Телефон жиринглади, майингина овоз: «Ёш ленинчи»ми? Худди шундай. «Тошкентда ўзбекистонлик йигитлар хизмат қилаётган ҳарбий қисмлар командирлари ва аскарлари йиғини бўлармиш деб эшитдим. Шу ростми? Менинг ўғлим денгизчи. Келармикан-а? Жудаям соғиндим...»

Онахоннинг сўнгги сўзлари титраб-титраб эшитилди. Сездик — йиғлаяпти. «Албатта, улар ҳам келишса керак» дея кўнглини кўтардик. Кейин «бу йиғин 18—21 февраль кунлари бўлади» деб жавоб бердик...

Тўғриси, ҳали бу слётнинг ўтказилишига сал кам икки ҳафта вақт бўлса ҳам ота-оналардан ҳар куни мактублар олаяпмиз. Қўнғироқлар қилишяпти. Ҳаммасининг саволи битта: «Бизнинг ҳам ўғлимиз келармикан? Яхши хизмат қилаяпти. Командирларидан хатлар олаяпмиз...»

Ўтган куни Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши ҳузуридаги мудофаа, давлат хавфсизлиги ва ҳарбий хизматчиларни ҳимоя қилиш масалалари қўмитаси аъзоларининг йиғилиши бўлиб ўтди. Унда шу йилнинг 18—21 февраль кунлари Тошкент шаҳри ва Қорақалпоғистон мухтор жумҳурияти, барча вилоятларда бўлиб ўтадиган ҳарбий қисмлар командирлари слётини қандай ўтказиш тадбирлари белгилаб олинди. Қорақалпоғистон ва жумҳурият вилоятларида ҳамда пойтахтимизда бу йирик анжуманга тайёргарлик ишлари қандай кетаётганлиги ҳақида ҳисоботлар тингланди.

Қўмита раиси В. Ниёзматов йиғилганларга слёт ҳақида қисқача маълумот берди.

Йиғилишда Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси раисининг ўринбосари Э. С. Самандаров қатнашди.

(Ўз мухбиримиз).

«Ёш ленинчи»га жавоб берадилар

Ёрдам берилди

«Китоб ноҳиясига қарашли К. Маркс номли жамоа хўжалигида Мунаввар Ҳамдамова 6 фарзанди билан яшайди. Ўзи иккинчи гуруҳ ногирони — турмуш ўртоғи О. Очиловнинг вафот этганига 4 йилдан ошди, — деб ёзади **ноҳия ҳудудидаги А. Навоий номли мактабнинг бир гуруҳ ўқитувчилари.** — Ҳозир ногирон она фарзандлари билан икки хонали ремонттталаб уйда оғир аҳволда кун кечиришмоқда. Биз ўқитувчилар рўзномада ёрдамларингиз туфайли, кўп оилаларга маҳаллий ташкилотлар кўмак берганини ўқиганмиз. Иложи бўлса, шу ночор оилага ҳам ёрдам берсаларингиз».

Ушбу шикоятдаги далилларни текшириб, чора кўриш учун Китоб ноҳияси ижроқўмига юборгандик. Яқинда **ноҳия ижроия қўмитаси раиси Ғ. Раҳимов** имзоси билан жавоб хати олдик.

«Мунаввар Ҳамдамованинг оиласи ҳақиқатан ҳам ночор аҳволда эканлиги аниқланди. Шуни ҳисобга олиб К. Маркс номли жамоа хўжалигининг ёрдам фондидан бу оиланинг яшаётган уйи ремонт қилинди. 1182 сўм харажат қилиниб, яна қўшимча икки хонали янги уй қуриб берилди. Жамоа хўжалиги касаба уюшмасидан эса моддий ёрдам кўрсатилди».

«Жигули» ажратилди

«Мен 1980 йилдан буён Денов ноҳиясидаги «Хайробод» пахта тозалаш заводида енгил машинага навбатга тураман. Ўзим Улуғ Ватан уруши ветераниман. Аслида эса имтиёзлилар рўйхатида биринчилар қаторида енгил машина олишим керак эди. Аммо сабр-тоқат қилиб ноҳия ижроқўмидагилардан инсоф кутиб келдим. Улар эса ваъда беришдан нарига ўтишмаяпти. Кутишнинг чеки бордир.

Абдулла БАРОТОВ,
Денов ноҳияси «Хазорбоғ» давлат хўжалиги».

УШБУ ШИКОЯТГА ҚУЙИДАГИ ЖАВОБ КЕЛДИ:

«Ёш ленинчи»га ёрдам сўраб шикоят ёзган Абдулла Баротовнинг хати ижроқўмда ўрганиб чиқилди. Ноҳия ижроқўмининг 190—Р фармойишига асосан А. Баротовга «ВАЗ — 21063» маркали енгил машина ажратилди.

У. ҚОДИРОВ,
ижроқўм раиси».

Шу сонга хабар

Мангу олов ёқилди

Ноҳиямиздан 450 нафар ёшларимиз Афғонистон жумҳуриятида «Саур инқилобини ҳимоя қилишда қатнашдилар. 15 нафар ўғлонимиз она юртдан узоқда, ўзга юртда ҳаётдан кўз юмдилар. Бугунги кунда улардан ёрқин номлар, унутилмас хотиралар, орзу умидлари битилган мактублар қолди, холос. Ноҳия хотин-қизлар кенгаши ва ноҳия комсомол қўмитаси биргаликда «Афғон тупроғида эрта сўнган лолалар» мавзуида давра суҳбати ўтказган эди. Ана шу давра суҳбатида фарзандларидан айрилган оналар, ўз фарзандларини номларини абадийлаштириш, уларга хотира ёдгорликлари ўрнатишни қаттиқ илтимос қилдилар. Уларнинг айтганларини амалга ошириш учун ноҳия комсомол қўмитаси, унинг бюроси мард ўғлонлар хотирасини абадийлаштиришга бел боғлади. Фирқа, шўро ташкилотлари ёрдам беришди. «Ленинград» жамоа хўжалигида ўзга юртда жон фидо қилган 15 байналмилал жангчига «Хотира» ёдгорлиги ўрнатилди.

Яқинда «Хотира» ёдгорлигининг очилишига бағишланган маросим бўлди. Йиғилишни ноҳия комсомол қўмитасининг биринчи котиби Сирожиддин Йўлдошев очиб, сўлган ғунчаларни хотирлади. Ёдгорликни барпо этишга, жамоат, давлат хўжаликлари, мактаблар, билим юртлари, қурилиш ташкилотлари, умуман ноҳиядаги ҳар бир меҳнаткаш қўлидан келганича ўз ҳиссасини қўшди.

Сўзга чиққанлар бу хайрли ишга бош бўлган ноҳия комсомол қўмитасига, «Ленинград» жамоа хўжалиги раҳбариятига миннатдорчилик билдирдилар. Шунингдек, эълон қилинмаган уруш қурбонларининг ота-оналарига, қариндош-уруғларига ҳамдардлик билдирдилар.

Алвон лента қирқилди. Ёдгорликлар пойига гулчамбарлар қўйилди. Машъала ёрдамида Мангу олов ёқилди.

Р. ЖУМАНИЁЗОВА,
Хўжаобод ноҳияси.

Қайта номланди

Бу маскан Тошкент вилоятининг Калинин ноҳиясида жойлашган. У 1926 йилда ташкил топган. Аввало Пушкин, кейин Сталин, сўнг Мичурин номи билан юритилаверди. Мана ниҳоят ҳақиқат қарор топди. Мактабга салкам 50 йил раҳбарлик қилган инсон, Ленин ордени нишондори, ЎзССРда хизмат кўрсатган ўқитувчи, СССР ва ЎзССР халқ маорифи аълочиси, Фатхулла Пўлатов номи берилди.

Масканни қайта номлаш муносабати билан ўтказилган кечада устозининг шогирдлари, яқинлари йиғилишди.

Фатхулла ака беш нафар фарзандни вояга етказдилар. Бари ўқимишли. Диломхон ва Лаълихонлар физика фанлари номзоди, Зумрадхон опа ТошДДда ўқитувчи, Фазилатхон опа энди оталари номи билан юритиладиган мактабда муаллима. Ёлғиз ўғиллари Улуғбек эса Ўзбекистон радиосида муҳаррир бўлиб ишлайди. Умр йўлдошлари Тўхтахон ая Пўлатова ҳам ўқитувчи бўлганлар. Ҳозир қариллик гаштини сураяптилар. Йиғин сўнггида мен у кишининг кўзларида севинч ёшларини кўрдим.

Беҳзод ХОЛМИРЗА ўғли,
Низомий номидаги Тошкент Давлат муаллимлар олий билимгоҳининг дифектология куллиёти 1-босқич толиби.

Мулоқот давом этади

Абу Райҳон Беруний номидаги Тошкент политехника олий билимгоҳининг геология-қидирув ва кон-металлургия куллиётларида Тошкент шаҳар Собир Раҳимов ноҳияси ҳуқуқ-тартибот ва маъмурий органлари раҳбарлари билан қизиқарли учрашув — мулоқот бўлиб ўтди. Ноҳия прокурори Раимжон Рўзиев, ноҳия халқ судининг раиси Ҳамид Жалилов ва ноҳия ички ишлар бўлими бошлиғи Равшан Туроповлар жиноятчиликнинг олдини олишда ноҳия ҳуқуқ-тартибот органлари олиб бораётган ишлар ҳақида сўзлаб бердилар. Шунингдек, кўплаб саволларга жавоб бердилар.

Мулоқот тугагач, геология-қидирув куллиётининг декани, профессор Мухтор ака Аҳмаджонов ва кон-металлургия куллиёти декани Ҳодиятулла Ҳабибуллаев шундай деди:

— Мана шундай учрашувларни вақти-вақти билан талабалар ётоқхоналарида ҳам ўтказиб турилса жуда яхши бўлар эди.

Ноҳия ҳуқуқ-тартибот органларининг раҳбарларига ҳам бу таклиф маъқул тушди.

Ҳ. АКБАРОВ.

Марказқўм аъзолари таълими

Бугун Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитасининг Тошкент Ёшлар олий билимгоҳида жумҳурият комсомолининг XXIV съездида сайланган МҚ аъзолари учун таълим бошланди. У беш кун давом этиши кўзда тутилмоқда. Таълим Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитасининг 12 февралда бошланадиган навбатдаги иккинчи пленуми олдидан ўтказилаётир. Мақсад — Марказий Қўмита аъзоларини аппарат иши, ташкилот тузилиши ва Ўзбекистон ЛКЁИ Марказқўми котиблари билан яқиндан таништиришдир. Чунки улар орасида ишлаб чиқаришда меҳнат қилувчи ёшлар кўпчиликни ташкил этади. Бундай таълим айниқса улар учун фойдалидир.

Табриклаймиз, ҳамюртлар!

Қозон шаҳрида бир неча кун давом этган бокс бўйича СССР чемпионати якунланди. У ҳамюртларимиз учун омад келтирди. 4 та медаль қўлга киритилди.

75 килограмм вазнлилар баҳсида иштирок этган шаҳрисабзлик Олег Бунин илк бор мамлакат чемпиони бўлган бўлса, унинг командадошлари тошкентлик Артур Григорян (60 кг) ва қибрайлик Олег Маскаев (91 кг дан юқори)лар кумуш медаль совриндорлари бўлишди.

Яна бир ҳамюртимиз Эргаш Каримовга бронза медали насиб этди.

Шу сонга хабар

Пойтахтдаги 247-мактаб рус ва ўзбек тилларида машғулотлар ўтказишга мўлжалланган. Ўқитувчилар жамоаси ўзбек тилини ўргатиш ва ўрганишга алоҳида эътибор бераётганлари учун ҳам олқишга сазовор бўлмоқдалар. Сиз кўриб турган суратда Равиля Мирсоатова 6 «б» синф ўқувчиларига ўзбек тилидан машғулот ўтмоқда.

Сураткаш: Муҳаммад АМИН.

СССР ҳарбий саноат комплекси: нимани ҳам яширардим, ҳа мен қудратлиман

ҚУЙИДА ЎҚИЙДИГАНЛАРИНГИЗ МРБНИНГ МАХФИЙ МАЪРУЗАСИ ЭМАС, УНДАГИ БАРЧА МАЪЛУМОТЛАРНИ МУАЛЛИФ ОЧИҚ МАНБАЛАРДАН ОЛГАН

Тўплар тилга кирганда одамларни ўлдиришади, жим турганида эса ўз яратувчисини хонавайрон қилади.

Иқтисодий нуқтаи назардан олиб қарасангиз қурол ҳеч қачон ҳаракатсиз бўлмайди, ҳатто тинчлик даврида ҳам. Вайрон қилиш учун яратилган қурол дунёга келиши биланоқ иқтисодиётни — бой, фаровон турмуш кечиришга бўлган умидни яксон қилади. Ҳа, ҳозирча у бизга зарур, аммо унинг нималар эвазига дунёга келаётганини ва қанчалик қимматга тушаётганини биласизми?

ЗАҲИРА ЙЎЛДА

1989 йилнинг охирида СССР Қуролли Кучларининг умумий сони 4,5 миллион киши эди, ҳатто хитойликларда ҳам бундан оз — бор йўғи 4,1 миллион. Лекин Хитойнинг аҳолиси СССРникидан тўрт баробар кўп эканлигини унутмаслигимиз керак. Шунинг учун ҳам Хитойда ҳар 1000 кишига 3,8 ҳарбий, СССРда 1000 кишига 15,6 ҳарбий тўғри келади. АҚШда 8,9, ОФРда — 8,3, Буюк Британияда — 5,5 Канадада — 3,0, Японияда — 2,0.

Сон жиҳатдан катта қўшинга эга бўлган мамлакатлар қаторига Ҳиндистон — 1,5 миллион, Вьетнам — 1,0 миллион, Ироқ — 1,0 миллион, КХДР — 800 минг кабилар киради. Ҳар 1000 киши ҳисобига тўғри келадиган ҳарбийларни ҳисоблайдиган бўлсак энг кўп ҳарбийлаштирилган давлатлар: Ироқ — 57,5, Афғонистон — 50,0, Исроил — 47,8, Сурия — 38,8, КХДР — 38,5, Куба — 33,3, Никарагуа — 23,5, Албания — 20,6, Греция — 19, СССР — 15,6.

Эсингизда бўлса агар давлатимиз учун энг катта хавф пайдо бўлган 1941 йилнинг июнида Қизил Қўшинда 5,3 миллион киши бўлганди. Ўз ўзидан савол туғилади: тинчлик даврида соғлом ва бақувват шунча йигитларни қурол остида ушлаб туриш шартми? Зарур даражадаги мудофаа қобилияти деган жумланинг аниқ маъносини ким тушунтириб бера олади?

Мудофаа вазирлигининг маълумотларига кўра СССР 1990 йилнинг 1 январигача: 1398 қитъалараро ҳамда 924 сув ости кемаларидаги балластик ракеталарни учириш қурилмасига, 162 оғир бомбардимончи тайёрага эга эди. Стратегик элтувчилардаги ядро зарядлари эса 10.000 дона.

Ер юзидаги бутун мавжудотни ўнлаб марта йўқ қилишга етадиган ушбу даҳшатли вайрон қилувчи воситалардан ташқари Шўролар Иттифоқи яна оддий қуролларнинг қуйидаги асосий турларига эга эди: ҲҲК фронт авиацияси, ҳаво ҳужумига қарши ва ҲДК авиациясининг жанговар тайёралари — 8207; жанговар вертолётлар, шу жумладан ҲДКники ҳам — 4014; тактик ракеталарни учирувчи қурилма — 1723; танклар, шу жумладан сузувчи танклар (ПТ-76) — 63900; бронетранспортёрлар — 76,520; ялпи ўт очувчи ракета системаси, тўп ва миномётлар (100 мм ва ундан катталари) — 66.880; сув ости кемалари (стратегик балластик ракеталари бўлган сув ости кемалари бунга кирмайди) — 260; шунингдек атом сув ости кемалари — 113; йирик сув усти кемалари (тайёра ташувчилар, крейсерлар, эсминецлар, сув ости кемаларига қарши курашувчи катта кемалар, сув сиғими 1200 тонна ва ундан катта бўлган) — 157, шу жумладан тайёра ташувчилари — 4, десант кемалари — 41 та. 1941 йилнинг 22 июнида немис қўшинлари бор-йўғи 4300 танк билан СССРдек улкан давлатга катта хавф солиб, бутун Оврупони даҳшатда тутганди.

1990 йилнинг 1 январида 63900 танк тинч ҳаётимизни қўриқлаб турган. Хўш, 76520 бронетранспортёрнинг бизга нима кераги бор? Балки, уларга катта ёндаги [illegible] ... [illegible] 100 километр юриши учун [illegible] танк қанча ёнилғи керак экан-а? Далаларда нима учун юз минглаб тракторлар ва комбайнларнинг ишлаш ўрнига ғуддайиб тургани энди тушунарли бўлгандир. Хориждан — АҚШ, Канада, Австралиядан нима учун буғдой сотиб олаётганимиз ҳам энди тушунарлидир? Чунки уларда биздагига ўхшаб танклари кўп эмас ва табиийки бизга ўхшаб улар ана шунча техникани жанговар шай ҳолда ушлаб туриш учун пулни шамолга совурмайдилар.

Баҳслашишлари мумкин, аммо юз миллионлаб шўро кишиларининг қашшоқликда кун кўраётганлари бу қадар катта ҳарбий харажатлар қилишни чўнтагимиз кўтармаслигини кўрсатмоқда. Улар бизни бутунлай хонавайрон қилишди ва қилишмоқда. Ядро қуроллари ва оддий қуроллар турини кўпайтириш ва жамлаш бўйича пойга Хрущчев давридаги муз кўчиши тугаши биланоқ, 1965 йилда СССРнинг ҳарбий саноат комплекси ишлаб чиқаришни кўпайтира бошлагач бошланганди. Яқинда маълум бўлди, кимё саноати корхоналари 1990 йилнинг бошигача 50 минг тонна заҳарловчи моддалар ишлаб чиқаришган. Ваҳоланки бутун инсониятни заҳарлаш учун юз тонна иприт ёки люизитнинг ўзи етарли. Энди, ҳарбий кимёгарларнинг таъкидлашича кимёвий қуролнинг бу улкан заҳирасини йўқотиш учун Шўролар Иттифоқига камида 10 йил ва ўнлаб миллиард сўм сарфлашга тўғри келади.

1990 йилгача Амриқода беш марта нашр этилган «Шўроларнинг ҳарбий қудрати» китобида қайд қилинишича ҳарбий техника, қурол-яроғ ва ўқ-дориларнинг асосий турларини ишлаб чиқаришда амриқоликлар бизнинг олдимизда ҳеч ким эмас эканлар. Ўзингиз солиштириб кўринг. 1988 йилда СССР ва АҚШда танклар — 3500/1775; бронетранспортёрлар — 5250/1000:, тўплар — 2000/225; ялпи ўт очиш системаси — 500/48; ҳаво ҳужумига қарши тўплар — 100/0; бомбардимончилар — 45/22; қирувчилар (штурмчилар) 700/550; вертолётлар — 400/375; йирик сув усти кемалари — 9/5; сув ости кемалари — 9/3; қитъалараро балластик ракеталар 150/19; сув ости кемаларидаги балластик ракеталар — 100/0; ўртача масофага учувчи ракеталар — 50/0; қисқа масофага учувчи ракеталар — 450/0; кемадаги узоқ масофага учувчи қанотли ракеталар 200/280 ва қисқа масофага учувчи ракеталар — 900/400 та ишлаб чиқарилган. Шундай қилиб биз йилига 3500 танк, АҚШга нисбатан 4,5 баравар кўп тайёрлаймиз, Бронетранспортёр 5 баравар, тўплар — 9 баравар, сув ости кемаларини эса 3 баробар кўп ишлаб чиқарар эканмиз.

БИЗНИНГ РАМЗ

1989 йилнинг апрелигача, хориждаги ҳарбий базаларда Мўғилистон, Польша, Венгрия, Чехословакия ва Олмонияда 672 минг шўро аскар ва зобити бўлган. Худди шу пайтда АҚШнинг хориждаги ҳарбий базаларида 305 минг амриқолик ҳарбий хизматчи жойлаштирилганди. Венгрияда [illegible] 860 танк, 600 ўқ юрувчи тўп, 1500 бронетранспортёр, 560 минг тонна ўқ-дори бор. Венгриядаги янги ҳукумат талабига кўра уларни [illegible] 1991 йилнинг 30 июнига қадар олиб кетиш керак. Бунинг учун 950 темир йўл состави, контейнерли 30 поезд ва 100 та йўловчилар ташувчи поезд зарур!

Олмония, Польша, Чехословакия, Мўғилистондан қўшинларимизни олиб чиқиш учун қанча маблағ кетади? Қанча бойлигимиз у ерда қолади? Варшава Шартномасига аъзо мамлакатлар ҳудудидаги қўшинларимизни жойлаштириш учун қурилган турар-жой фондининг ўзи 4,0 миллиард сўмликдир, жумладан Ғарбий гуруҳ қўшинлари (ГДР), — 2,3 миллиард сўм, Шимолий гуруҳ қўшинлари (Польша), — 0,6 миллиард сўм, Марказий гуруҳ қўшинлари (Чехословакия) — 0,3 миллиард сўм, Жанубий гуруҳ қўшинлари (Венгрия) — 0,8 миллиард сўм. Тайёрагоҳлар, хизмат бинолари, мудофаа иншоотлари, ҳужумдан яширинган жойлар, омборлар, машиналар турадиган жойлар, тўсиқлар, миноралар, алоқа линиялари кабеллари, сигнализация ва ҳоказоларнинг нархини ким билади?

МРБ маълумотларига кўра биз ҳар йили Афғонистон, Ангола, Куба, Никарагуа, Эфиопия, Вьетнамларга тузумларни ушлаб туриш учун 15 миллиард сўмлик ҳарбий ёрдам берамиз. Бу биз учун турган битгани кони зарар. Нега десангиз бу ёрдам... бепулдир. Э. А. Шеварднадзе КПСС XXVIII съездидаги ҳисоботида кейинги 20 йил ичидаги «маҳкувний талофатлар»имиз 700 миллиард сўмни ташкил этганлигини маълум қилганди. Бу ўринда шуни эътироф этиш керакки, бепул ёрдамларнинг ташқи савдога кутилган натижани бермади. Миср, Сомали, Гана «социалистик йўналишда» бироз юришгач буткул капиталистик тараққиёт томон бурилишди. 1990 йил февралда ўтган умумий эркин сайловларда сандиночиларнинг мағлубиятга учраши натижасида Никарагуа ҳам бошқа йўлга бурилди. Эрта индин Афғонистон, Ангола, Эфиопия, Мозамбик, Кампучия ҳам «ўз» йўлини топиб олса ажаб эмас ва... ва биз яна чув тушиб қоламиз.

Бироқ бепул ҳарбий ёрдамдан ташқари қурол сотиш ҳам бор. Мана 30 йилдирки Шўролар Иттифоқи ушбу соҳада дунёда биринчи ўринни эгаллаб келмоқда. Бу борада азал азалдан шу иш билан шуғулланиб келган Фарангистон, Чин, АҚШ ҳам бизнинг чангимизда қолиб кетишган. СССР ҳар йили 12 миллиард сўмлик қурол-яроғ сотади. Ғарбдагиларнинг фикрича дунёда экспорт қилинаётган қурол-яроғларнинг учдан бир қисмидан токи ярмигачаси бизники бўлади. 80-йилларнинг бошида СССРда ишлаб чиқарилган барча қурол-яроғ ва жанговар техниканинг 25 фоизи хорижга сотилган. Яқин Шарқ, Осиё, Африка, Лотин Амриқосидаги қўзғолончилар орасида катта талаб ва муҳаббатга сазовор бўлган машҳур Калашников автоматларидан ташқари СССР амриқоликлар маълумотларига кўра 80-йиллар давомида «учинчи дунё» мамлакатларига 7925 танк ва САУ; 20.470 тўп; 17 сув ости кемаси; 2620 тайёра; 1705 вертолёт; 32210 та «ер-ҳаво» ракетаси етказиб берган.

Қурол олувчи мамлакатларнинг аксарияти (Эфиопия, Ангола, Куба, Никарагуа, Жанубий Яман) қуролларни қарзга олишган. Бу қарзлар эса миллиардлар билан ўлчанади! СССРнинг 1990 йилги бюджетининг харажатлар бўлимида «ташқи савдони, давлат, банк, тижорат операцияларини, хорижий давлатларга бепул ёрдам кўрсатиш ва халқаро алоқалардаги бошқа харажатларни қоплаш учун 26,4 миллиард сўм ажратиш кўзда тутилган. СССР ТИВнинг маълумотларига кўра 1989 йилда харажатларнинг айнан ана шу банди бўйича чет давлатларга 12 миллиард сўмлик ҳарбий ёрдам кўрсатилган! Тағин бу ўзимиз ейдиган ҳеч вақо бўлмаган бир шароитда-я!

Шўролар Иттифоқи учинчи дунё мамлакатларига ҳарбий ёрдам беришдан ташқари улар учун улкан ҳарбий объектлар ва иншоотлар қурдан. Мисол учун Сомалидаги ҳарбий-денгиз базаси, Гренададаги жуда катта тайёрагоҳлар ёки Ироқдаги атом тадқиқотлари марказлари. Уларни қуриш ҳақидаги фикрнинг хом хаёл эканлиги биринчидан бизда қурилишларнинг чўзиб юборилишидан, иккинчидан эса маҳаллий ҳукуматларнинг беқарорлигидан ҳам билса бўлади. Жумладан, Сомали ва Гренадада бир ҳукумат давридаги пойдевор қўйилган бўлса қурилиш ярмилаганда ҳокимият тепасига янги ҳукумат келиб бундай «қурилишлар ва қурувчилар» керак эмаслиги маълум бўлиб қолди.

БЮДЖЕТ

Ўнлаб йиллар давомида Шўро халқига мудофаа учун ҳар йили «ропна-роса» 20,2 миллиард сўм сарфланади деб келинди. Энди эса бизга 1989 йилда ҳарбий харажатлар 77,3 миллиард сўм бўлган дейишди. Лондондаги стратегик тадқиқотлар халқаро илмгоҳи эса бу рақамни 200—220 миллиард сўм, яъни 1989 йилдаги бутун давлат бюджетидаги харажатларнинг (459 миллиард сўм), 43—48 фоизи деб айтмоқда. Аслида қанча ўзи? Энг оддий ҳисоб-китобларга қараганда кейинги 25 йил давомида шўро халқидан бир триллион сўмдан уриб қолинганди! Тағин бу маблағларнинг ҳаммаси бевосита ҳарбий харажатлар бўлиб, улар қўшин ва флотдаги шахсий состав учун, ҳарбий техникадан фойдаланиш, қурол-яроғ ва жанговар техника харид қилиш, ҳарбий-ҳаво ва ҳарбий-денгиз базалари қуриш, ҳарбий мавзудаги илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишлари ва ҳоказолар учун ишлатилган. Бундан ташқари билвосита ҳарбий харажатлар ҳам бор эди. Турли вазирликлар фуқаролик заводларида ҳарбий ишлаб чиқаришни молиявий таъминлардилар, ҳарбий эҳтиёжлар учун йўллар ва алоқа линиялари қуришарди, материалларнинг стратегик заҳираси ва энергетика ресурслари учун омборлари бунёд этишарди ва ҳоказо. Биз шунчаки ҳарбий иқтисодиёт шароитида эмас, балки ҳарбий ҳолат иқтисодиёти шароитида яшардик. 1943 йилда СССР давлат бюджетида ҳарбий харажат ҳиссаси 52 фоиз эди.

Инсоннинг кўнгилдагидек яшаши учун камида 20 квадрат-метр турар-жой зарур. 1990 йилда бундай турар-жойнинг бир квадрат метри учун 200 сўм сарфланди. Демак, бир киши учун 4000 сўм, 100 миллион одам учун 400 миллиард сўм кетади. Шундай қилиб ўша «уриб» қолинган 1,5 триллионнинг 800 миллиардига 200 миллион шўро кишиси учун ажойиб уй қуриш, қолган 700 миллиардини эса ҳар биримиз тўйиб овқатланишимиз ва яхши кийинишимиз учун қишлоқ хўжалиги ҳамда саноатга сарфлаш мумкин эди.

1989 йилда СССР Госснаби ажратган фондга биноан ҳарбий авиация фақатгина машқ учишларида аэрофлотнинг ҳамма тайёраларидан 3 баравар кўпроқ ёнилғини ёқиб юборди. Ваҳоланки худди ўша йили ёқилғи йўқлиги учун 20 миллион йўловчи ўз манзилига етиб боролмади. Ҳарбий Денгиз Флоти учун қанча ёнилғи кетаркин?..

КОНВЕРСИЯ

Ҳар йили СССРда ишлаб чиқарилаётган беҳисоб қурол-яроғ ва жанговар техника сўзсиз улкан меҳнат, материал ва молиявий ресурсларни сарфлашни талаб қилади. Аммо бугунги кунда бундай қилишга кучимиз етмайди. Хўш, қуролсизланишга кучимиз етадими?

1989 йилда СССР Госплани таклиф этган конверсия вариантларидан бирида 1995 йилга келиб халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш 71 миллиард сўмга кўпайтирилиши керак. Бироқ мудофаа саноати корхоналари бунинг учун ўзларига 74 миллиард сўм ажратишни сўрашяпти. Шундан 37 миллиарди капитал сарфларга, 35 миллиарди илмий-тадқиқот ишлари учун, 2 миллиарди жиҳозлар сотиб олиш учун. Қизиқ, бу аҳволда эшагидан тушови қиммат бўлиб кетмайдими? Сарфланган 1 сўмга ундан камроқ маҳсулот ишлаб чиқарилар экан. Яна тескари ривожланиш, тағин қаерда денг, ҳеч ким, ҳеч қачон пулини ҳисобламаган «илғор» ҳарбий-саноат комплексида!

Миллионларни «айлантиришга» кўникиб қолиш кишини бузади. Темир йўл қўшинлари бошқармасидан генерал-полковник Макарцев имзо чеккан ва Тиндага (БАМ пойтахтига) жўнатилган ушбу телеграммага эътибор беринг: «Верхнезайскда биз турган шаҳарчаларни топшириш ва йўқотишда қисмларимизнинг ваҳшиёна муносабатда бўлганликлари учун аҳолидан қонуний шикоятлар келиши давом этмоқда».

Маълум бўлишича шонли «аср қурилиши» тугагач, кўпдан-кўп ҳарбий қурувчилар мустаҳкам жойлашиб олган жойларидан кўча бошлашган. Кетаётиб улар автомобиль йўлларидаги кўприкларни ёқишган, юзлаб йўл қурилишида ишлатиладиган машиналарни кўмишган, ҳатто энди оғирлик қилиб қолган озиқ-овқат заҳираларини ҳам ёқиб юборишган, ошхона, ҳаммом, бошқа биноларни бузиб ташлашган. Ўзларидан сўнг Ватан фарзандлари култепаларда фақат «Жангчи! Халқ тийинини асра!» деган шиор қолдиришган, холос.

Агарда СССРда дунёдаги ҳамма мамлакатларникини ҳам қўшиб ҳисоблагандагидан кўпроқ танк бўлса, агарда бронетранспортерлар..., агарда атом сув ости кемалари... агарда қитъалараро баллас тик ракеталар... агарда генераллар,... ўз-ўзидан савол туғилади: қандай қилиб биз бадавлат яшашимиз мумкин, қачонки бойлигимизнинг ярмини ёқиб юбораётган, қуролланишнинг тубсиз ўпқонига ташлаётган бўлсак?

Ҳа, биз ўз қўшинларимизни севамиз. Ҳа, биз у билан фахрланамиз. Аммо аҳвол ўзгармайдиган бўлса фахрланишимиз учун яна бирор нарса қолармикин?

В. ПЕРВИШИН.

ТАҲРИРИЯТДАН: Кўпгина мамлакатлар қурол-яроғ учун катта маблағ сарфлашади.

Ҳа, СССР мудофаа учун кўп пул сарфлашга мажбур ва бундан буён ҳам сарфлайди, қурол ҳам сотади. Бироқ, келинг энди ушбу мавзудан ортиқча «сирлилик» ниқобини олиб ташлайлик ва очиқ муҳокама, мунозара қилайлик. Муаллифнинг фикрларига тўла қўшилиб бўладими? У келтирган барча манбалар тўғримикан? Мунозара рақамлар, далиллар, исботлар тилида давом этади деб умид қиламиз.

«Комсомольская правда» рўзномасининг 1991 йил 19 январь сонидан.

ХХ АСР КУНДАЛИГИ

ХУНРЕЗЛИКНИНГ УЧИНЧИ ҲАФТАСИ

Уч ҳафтадирки Форс кўрфазида бомба ва ракеталар портламоқда, уч ҳафтадирки Ироқ шаҳар ва қишлоқлари ёнмоқда, уч ҳафтадирки ироқликлар бевақт дунёдан кўз юмишмоқда. Урушнинг нима эканлигини гапириб ўтиришнинг, ҳижрон азоби ва фарзанд доғи қандай бўлишини тушунтириб ўтиришга ҳожат бўлмаса керак.

Мана, Саудия Арабистонида генерал-майор Роберт Жонстон кейинги кунларда иттифоқчилар авиацияси 2,5 минг марта учиш қилганлигини ва бунда борйўғи битта бомбардимончи Б-52 тайёраси ҳамда Н-1 вертолёти уриб туширилганлигини маълум қилди. Умуман эса «Саҳродаги бўрон» операцияси бошлангандан бери иттифоқчиларнинг 27 тайёраси ёндирилган, АҚШнинг 13 ҳарбий хизматчиси ўлдирилган, 26 киши бедарак йўқолган, 8 киши асир тушган. Нима ҳам дердик, ўзгалар юртига қурол билан келганнинг тақдири шундай бўлиши табиий!

АҚШ давлат департаменти Форс кўрфазидаги уруш ҳаракатлари кенгайиб бораётгани туфайли хорижда ишлаётган амриқоликлар ҳаётидан ташвишга тушиб қолди. Департамент Иорданиядаги амриқоликларга иложи борича тезроқ бу мамлакатни тарк этишни маслаҳат берди ва Оммондаги АҚШ элчихонасига ходимлар сонини кескин камайтириш тўғрисида кўрсатма жўнатди. Бу ўринда шуни ҳам таъкидлаб ўтиш жоизки, кўрфазда уруш ҳаракатлари бошлангандан кейин турли мамлакатларда Ироққа қарши жанг қилаётган давлатларнинг муассасаларига қарши террорчилик ҳаракатлари авж олиб кетди. Лекин ҳозирча уларнинг бирортасини бўлсин айнан Саддам Ҳусайннинг одамлари амалга оширган дейиш учун бирор бир далил йўқ. Шунинг учун ҳам беихтиёр Ироққа хайрихоҳ бўлганлар фақат мусулмонлар ёки араблар орасидагина эмас Оврупо мамлакатларида ҳам топилар экан, деб ўйлаб қолади. киши.

АҚШ мудофаа вазири Ричард Чейни эса уруш «режадагидек» бораётганидан мамнун. У жанговар ҳаракатлар умуман муваффақиятли бормоқда ва бу Қувайтни озод этгунимизча давом этади, деган. Чейни шунингдек иттифоқчи кучлар катта устунликка эришган бўлсаларда Ироқ қўшинининг ўзаги — қуруқликдаги қўшинлар ва «Скад» ракеталари мавжудлигини тан олган. АҚШ мудофаа вазири Ироқ кимёвий қуролни ишлатгудек бўлса уруш мутлақо янгича тус олишини айтди. У ядро қуролини ишлатиш мақсадга мувофиқ эмаслигини билдирди.

Ҳозирги кунда Ироқнинг юздан зиёд фуқаро ва ҳарбий тайёралари Эрон ҳудудида яшириб қўйилган. Жазоир ташқи ишлар вазири Сид Аҳмаднинг гапига қараганда бу тайёралар Эроннинг розилиги билан у ёққа ўтказилган. Гарчи Эрон Ироқ авиациясини омон сақлаб қолишга кўмаклашаётган бўлсада, мамлакат президенти Акбар Хошими Рафсанжонинг таъкидлашича Эрон ҳозирча урушда бетараф қолмоқда. У низони тинч йўл билан ҳал этиш учун барча дипломатик воситалардан фойдаланишни ва шу мақсадда Саддам Ҳусайнга «ғоя» берганлигини айтган. Президент ҳатто Туркия урушга қўшилганда ҳам бу сиёсатдан қайтмаслигини таъкидлади. «Туркия тайёрагоҳларидан Ироққа қарши фойдаланилганлиги амалда унинг урушга қўшилганини билдиради» деди у. Али Акбар Хошими Рафсанжони сўзининг давомида минтақада тинчликни қарор топтириш учун Саддам Ҳусайн билан учрашишга тайёр эканлигини билдирди.

Иттифоқчиларни Ироқнинг кимёвий қуролни ишга солиши мумкинлиги ҳам чўчитмоқда. Буюк Британияда чиқадиган «Гардиан» рўзномасининг ёзишича Саддам Ҳусайн қисм командирларига Амриқонинг қуруқликдаги қўшинларига қарши кимёвий қуролни ишлатиш тўғрисида буйруқ берган. Шуни ҳам унутмаслик керакки «Скад» ракеталари ҳам кимёвий қуролни нишонга элта олишлари мумкин.

Форс кўрфазидаги уруш тўғрисида келаётган хабарлар ичида фақат битта ташвиш эмас, умид уйғотади экан. Японияning ташқи савдо ва саноат вазирлигининг хабарига кўра улкан нефть доғи туфайли вужудга келган экологик хавфни бартараф этишнинг чораси топилибди. Бунда асосан шоли қипиғидан фойдаланилар экан.

ХАБАРЛАРДА ОЛАМ НАФАСИ

● РИМИНИ. Илгари хабар берганимиздек бу ерда Италия Комфирқасининг охирги XX қурултойи бўлиб ўтди. Бундан буён ИКФ Сўл кучларнинг демократик фирқаси — СКДФ деб аталади.

● МАНИЛА. Филиппин пойтахтида бошланган биродарлашган шаҳарларнинг Жаҳон конгрессида Москва ва Кисловодск СССР номидан қатнашишмоқда.

● СЕУЛ. Жанубий Қуриянинг таълим вазирлиги Шўролар Иттифоқида махсус марказлар очишни мўлжаллаяпти. Мақсад корейс миллатига мансуб болаларга ота-боболари тили ва урф-одатларини ўргатиш

● БАЙРУТ. Исроил сионистлари ўзлари босиб олган ҳудудда фаластинликларнинг юришини чеклаб қўйди. Натижада хизмат кўрсатиш ва қурилиш соҳасида меҳнат қилаётган фаластинлик 120 минг араб ишсиз қолган.

● НЬЮ-ЙОРК. Бу ерда гиёҳванд бўлган ўн киши «танго энд иғш» деб аталадиган героин ичиши оқибатида ўлган.

● ВАШИНГТОН. Осеола шаҳри яқинида иккита енгил спорт тайёрасининг тўқнашиб кетиши етти кишининг ўлимига сабаб бўлди.

● ОЛЬСТЕР. Шимолий Ирландиянинг Магерафельт ноҳиясида якшанба куни кечқурун кучли портлаш бўлди. Маҳаллий кишилар орасида ярадор бўлганлар бор.

● ПЕКИН. Шанхай полицияси олтин ва бошқа қимматбаҳо маданларни контрабанда йўли билан сотувчи 32 кишини ҳибсга олган. Улардан 11,5 килограмм олтин ва бошқа қимматбаҳо маданлар тортиб олинган.

● РЕЙКЬЯВИК. Соатига 230 километр тезликда эсган кучли шамол ва жала Исландия пойтахтига анчагина зарар келтирди. Электр энергияси узилиб қолган, кўпгина уйларнинг томларини шамол учирган, ярадор бўлганлар бор.

● ВАРШАВА. Бу ерда Ироқнинг Исроилга ракета отганлигига қарши намойиш бўлиб ўтган. Намойишдан кейинги митингда президент Лех Валенса вакили ҳам қатнашган.

● МАНАГУА. Ўтган йилнинг октябрида Никарагуа қўшини омборидан Шўролар Иттифоқи етказиб берган ракеталар йўқолгани тўғрисида илгари хабар берганди. Яқинда Сальвадор партизанлари ушбу ракеталарни қайтариб беришди.

● ИСЛОМОБОД. Жума куни Покистонда қаттиқ қимирлаши натижасида дастлабки маълумотларга кўра 300 киши ўлган, 500 киши ярадор бўлган.

Польшада саноат корхоналарини хусусийлаштириш жараёни бошланди. Улардан биринчилари — шиша заводи, электроника ишлаб чиқарувчи корхона, кийим-кечак фабрикаси, кабель ишлаб чиқарувчи завод ва бошқалар.

СУРАТДА: мазкур корхоналарга тегишли акцияларнинг бўлажак соҳиблари банкда.

ТАСС сурати.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

15 КИШИЛИК ВЕЛОСИПЕД

● ШВЕЙЦАРИЯДА 15 кишига мўлжалланган велосипед ихтиро этилди. 30 та ғилдираги бўлган бу ғаройиб транспортнинг узунлиги 60 метрга яқиндир. Мамлакатнинг бир гуруҳ ёш ўқитувчилари бу велосипедда Цуг шаҳридан Люцернга саёҳатга чиқдилар. Сайёҳларнинг барчаси оёқларини бир вақтда ишлатсалар велосипед соатига 35 километргача йўл боса олади.

РЕКЛАМА АЛДАМАДИ

● ЛОНДОНДАГИ Хитроу тайёрагоҳи яқинида уй қурувчи Британия қурилиш фирмаси рўзномалардан бирида қуйидаги эълонни чоп этди: «Мабодо уйингиз Париж шаҳридан атиги бир соат масофада бўлишини истасангиз, бизнинг компания хизматидан фойдаланинг». Ҳа, реклама алдамаганди: маълум бўлишича тайёра Лондондан Парижга бир соатда олиб борар экан.

ФИЛ СУД ҚИЛИНДИ

● ОСЛО шаҳрининг бир фуқароси филни судга берди. Воқеа бундай бўлганди: «Циркда томоша кетаётган пайтда фил ифлос сувни томошабинлардан бирига сепиб юбориб, костюмини «расво» қилади. Афсуски, «гуноҳкор артистни» суд залига олиб киришнинг иложи бўлмагач, у ҳайвон ўргатувчи билан кўчада қолди. Цирк директори эса судга кирди. Суд бошқарувчиси жабрланувчининг арзини тўғри топиб, костюмни тозалашга кетадиган пулни тўлашга қарор чиқарди.

КОНКУРСНИ ШИФОКОР ТЎХТАТДИ

● ПЕРУЛИК уч нафар ёш йигит гитарада мусиқа чалиш бўйича ўзига хос рекорд ўрнатди. Улар ушбу мусиқа асбобида 55 соат куй чалишиб (ҳар соатдан кейин 10 минут дам олиб) томошабинларни лол қолдиришди. Бу антиқа мусобақа янада узоқроқ давом этиши мумкин эди. Лекин навбатчи шифокор уни тўхтатиб қўйди, чунки, мусиқачиларнинг бармоқлари қонга беланиб кетганди.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ